

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح حذف تبصره (۳) ماده (۸۷) قانون مدیریت خدمات کشوری»

مقدمه

به موجب تبصره «۳» ماده (۸۷) قانون مدیریت خدمات کشوری، کلیه دستگاه‌های اجرایی استانی موظفند ساعات کار خود را در ۶ روز هفته تنظیم نمایند (ستاد مرکزی دستگاه‌های اجرایی مشمول این حکم نیستند). این در حالی است که طبق این ماده، ساعات کار کارمندان دولت ۴۴ ساعت در هفته است و ترتیب و تنظیم آن با پیشنهاد سازمان و تصویب هیئت وزیران تعیین می‌شود. همچنین طبق تبصره «۲» این ماده، دستگاه‌های اجرایی می‌توانند در موارد خاص با موافقت هیئت وزیران و رعایت سقف ساعات کار با توجه به شرایط جغرافیایی، منطقه‌ای و فصلی، ساعات کار خود را به نحو دیگری تنظیم کنند.

به بیان دیگر، هرچند که دولت اختیار تنظیم و ترتیب ساعات کار هفتگی کارمندان را دارد، اما باید روزهای کاری دستگاه‌های اجرایی را در ۶ روز هفته تنظیم نماید.

طرح مورد بحث در پی آن است که با رفع محدودیت ناشی از مفاد تبصره «۳»، اختیار قانونی لازم را برای دولت در جهت تنظیم روزهای کار هفتگی دستگاه‌های اجرایی در کمتر از ۶ روز و احیاناً اعلام تعطیلی برخی روزها حسب تشخیص خود به دست آورد.

ارزیابی کارشناسی طرح

مفاد تبصره «۳» به گونه‌ای است که کلیه دستگاه‌های اجرایی (بجز ستاد مرکزی دستگاه‌ها) باید روزهای شنبه تا پنجشنبه (۶ روز در هفته) فعال باشند در نتیجه، در صورت حذف تبصره «۳»، به دولت این اختیار داده می‌شود که فعالیت دستگاه‌های اجرایی را مطابق تبصره «۲» این ماده^۱ تنظیم و احیاناً برخی از روزهای هفته را تعطیل کند.

هرچند که رفع این محدودیت لزوماً به معنای تعطیل شدن یک یا چند روز در هفته نیست، چراکه تا پیش از تصویب قانون مدیریت خدمات کشوری نیز دولت چنین اختیاری داشته، اما فعالیت دستگاه‌های اجرایی در طول هفته متناسب با نیاز مردم و نوع مأموریت‌ها و وظایف دستگاه‌ها تنظیم می‌شده است.

علیرغم اینکه تصویب این طرح می‌تواند موجب انعطاف و اختیار قانونی بیشتر دستگاه‌های اجرایی برای تطبیق با شرایط مختلف گردد، اما با توجه به حذف قید تعداد روزهای کاری و رویکرد دولت در کاهش ساعات کاری و اعلام تعطیلات مکرر برخی روزها، این طرح می‌تواند منجر به کاهش ساعات کاری کارکنان دولت و نهایتاً کاهش بهره‌وری در کشور شود.

۱. تبصره «۲» - دستگاه‌های اجرایی می‌توانند در موارد خاص با موافقت هیئت وزیران و رعایت سقف ساعات کار، با توجه به شرایط جغرافیایی و منطقه‌ای و فصلی، ساعات کار خود را به نحو دیگری تنظیم نمایند.

از طرفی در حال حاضر دولت هیچ منع قانونی برای اعمال تعطیلی (به طور محدود و موقت) در موارد وقوع شرایط اضطراری از جمله آلودگی هوا یا وقوع حوادث و رویدادهای مهم را ندارد، زیرا به موجب ماده (۷) «قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا» مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ و ماده (۲) «قانون اصلاح لایحه قانون تعیین تعطیلات رسمی کشور» مصوب ۱۳۷۸/۵/۲۵ مجوزهای قانونی لازم در این رابطه به دولت داده شده است.

علاوه بر این تعطیلی دستگاه‌های اجرایی به منظور کاهش آثار مخرب آلودگی هوا بر روی سلامتی ساکنان مناطق آلوده، موضوعی مقطعی، گذرا و موردی است که در شرایط خاص پیش می‌آید و برای این‌گونه موارد دولت اختیار قانونی لازم را دارد. بر این اساس آنچه طراحان طرح در مقدمه توجیهی آن ذکر کرده‌اند نیازی به تصویب قانون جدید ندارد بلکه حسب اختیارات موجود در کشور قابل تأمین است.

نتیجه‌گیری

در صورت تصویب این طرح، با حذف تبصره «۳» ماده (۸۷) قانون مدیریت خدمات کشوری، تکلیف قانونی دستگاه‌های اجرایی مبنی بر لزوم فعالیت طی ۶ روز هفته برداشته می‌شود یعنی دولت اجازه می‌یابد که دستگاه‌های اجرایی را (به طور نامحدود، نه فقط موقت و موردی) در یک یا چند روز هفته تعطیل کند و سقف ساعت کاری ۴۴ ساعت در هفته را حسب تشخیص در تعداد روزهایی که خود برمی‌گزیند توزیع کند و این امر می‌تواند منتهی به افزایش روزهای تعطیل در کشور شود و هرچند که این امر لزوماً به معنای کاهش ساعات کار کارکنان نیست، اما با توجه به رویه اجرایی دولت در چند سال اخیر مبنی بر کاهش ساعات کار ادارات به دلایل مختلف - به رغم منع قانونی آن - این نگرانی وجود دارد که تصویب این طرح دستاویز قانونی لازم را برای تعطیلی دستگاه‌های اجرایی در برخی روزهای هفته ایجاد کند و موجبات سرگردانی مراجعان را فراهم سازد و حتی به دلیل تعطیل نبودن بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی در این ایام، موجب ناهماهنگی بین دولت و بخش خصوصی و اخلال در نظام اقتصادی شود، آن هم در سالی که رهبر معظم انقلاب اسلامی آن را به نام سال جهاد اقتصادی نامیده‌اند و همت و تلاش مضاعفی را در انجام امور می‌طلبند و به‌ویژه با توجه به کاهش بهره‌وری در کشور قابل توجیه نیست، از این رو تصویب طرح توصیه نمی‌شود.

۱. ماده (۷) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا: در مواقع اضطراری که به علت کیفیت خاص جوی، آلودگی هوای شهرها به حدی برسد که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی سلامت انسان و محیط زیست را شدیداً به مخاطره بیندازد، سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت کشور (شهرداری‌ها و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران) ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌های موقت زمانی، مکانی و نوعی را برای منابع آلوده‌کننده برقرار نموده و بلافاصله مراتب را از طریق رسانه‌های همگانی به اطلاع عموم خواهد رسانید.

۲. ماده (۲) قانون اصلاح لایحه قانونی تعیین تعطیلات رسمی کشور: هیئت وزیران با کسب نظر موافق رؤسای قوه مقننه و قوه قضائیه می‌تواند به مناسبت بروز بعضی حوادث و وقایع بسیار مهم، بعضی نقاط یا سراسر کشور را تعطیل رسمی (عمومی) اعلام کند.